

Jadid

adabiy, ilmiy-ma'rifiy va ijtimoiy haftalik gazeta

@Jadid_uz

@Jadidmediauz

@Jadid_rasmiy

@Jadid_uz

ТАҲЛИЛ

Агар биз аждодларимиз хотирасини улуғламоқчи, шу асосда ўзбек номини, Ўзбекистон номини бутун дунёга тараннум этмоқчи эканмиз, бу ишни биринчи навбатда кино санъати орқали амалга оширишимиз керак. Айнан кино санъати орқали жаҳон экранларини забт этишимиз, шу йўл билан дунё аҳлининг диққат-эътиборини қозонишимиз мумкин.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

КЕТДИК, КИНОГА ТУШАМИЗ!

Янги Ўзбекистонда маънавият ва маърифат, адабиёт, маданият ва санъат соҳалари ривожига улкан аҳамият қаратилаётганини мамлакатимиз ва жаҳон жамоатчилиги эътироф этаётгани бор гап. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг шахсан эътибори, ташаббус ва таъсиялари билан янги-янги гоялар амалга оширилмоқда, соҳа вакиллари томонидан билдирилаётган асосли тақлифлар фаол қўллаб-қувватланмоқда. Шу боис, жамиятимизда "Президент – маънавиятнинг бош ҳомиysi" деган фикр шаклланиб улеурганга ҳам барчамиз гувоҳимиз.

Авалло, кейинги йилларда давлат ва ҳукумат томонидан қабул қилинган миллий кино санъатимизни ривожлантиришга оид энг муҳим ҳужжатлар билан танишиб ўтайлик. Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 2017 йил 7 августда "Миллий кинематографияни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида", 2021 йил 7 апрелда "Кинематография соҳасида давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш ҳамда соҳа вакилларининг ижодий фаолияти учун муносиб шароит яратиш тўғрисида", 2024 йил 5 июнда "Кинематография соҳасини янада ривожлантириш ҳамда мамлакатимиз тарихига бағишланган фильмлар туркумини яратишга доир чора-тадбирлар тўғрисида", 2024 йил 7 июлда "Миллий киноиндустрияни ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорлар; 2021 йил 7 апрелда "Кино санъати ва саноатини янги бошқича олиб чиқиш, соҳани давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармон имзоланган. Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг ҳам бу мавзуда бир қатор қарор ва фармойишлари қабул қилинган. Шу ўринда, ушбу муҳим ҳужжатлар

давлатимиз раҳбарининг яхши аънамага айланган халқ билан мулоқотлари доирасида, хусусан, кино ижодкорлари билан учрашувларида билдирилган фикр-мулоҳазалар, тақлиф ва ташаббуслар асосида дунёга келганини алоҳида таъкидлаш зарур. Аввалги "Ўзбекино" миллий агентлиги Маданият вазирлиги ҳузуридаги Кинематография агентлиги сифатида ташкил этилди. Қарийб чорак асрлик кинофестивали қайта тикланди. Эндиликда жаҳоннинг 50 дан ортиқ мамлакатдан юзлаб таниқли киноижодкорлар ушбу фестивалга ташриф буюрмоқда. "Олтин Хумо" миллий фильмларни тақдирлаш маросими, таниқли кино намоёндаларининг юбилей саналари юқори савияда ўтказилмоқда. Барчамиз яхши эслаймиз, яқин йилларда ҳам "Ўзбекфильм" номи билан машҳур бўлган маскан қандай хароб аҳволда қолган эди. Бу жойдаги қўлаб бино ва иншоотлар, ер майдонлари азбаройи жон сақлаш илмининг турли ташкилот ва корхоналарга ижарага берилган, бу ерда мебелдан тортиб мих-гача, кир совундан тортиб шпаклёвкача (ўша вақтда "Шпаклёвканинг энг зўри бизда. Манзил – "Ўзбекфильм"

киностудияси", деган реклама радио орқали тинимсиз айланарди) чиқар, таъбир жоиз бўлса, кинодан бошқа ҳамма нарса бор эди. Машҳур режиссёр ва оператор, Ўзбекистон санъат арбоби Ҳотам Фаизов бир суҳбатда куйиниб айтганди: "Таксига чиқиб, "Ўзбекфильм"га ҳайданг" десам, ҳайдовчи "Шпаклёвка чиқадиган жойгами?" дейди. Бу нима деган гап! Қувонарли томони, бугун "Ўзбекфильм" тўлиқ ўз эгалари – кино ижодкорлари ихтиёрида. Катта ҳажмдаги қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бажарилганидан сўнг, умумий ҳудуди қарийб 10 гектарни ташкил этадиган "Ўзбекфильм" киностудияси бутунлай янги кўринишга келди. Давлат бюджетидан 168 миллион сўм ажратилиб, унинг барча бино ва иншоотлари реконструкция қилинди. Киностудия негизда "Ўзбекфильм" киноконцерни ташкил этилиб, замонавий қурилма ва жиҳозлар учун қарийб 25 миллион евролик шартнома имзоланди. Бугунги кунда ушбу киноконцерн ўзининг замонавий имкониятлари ва кино технологиялари бўйича Марказий Осиёда тенгсиз ҳисобланади.

(Давоми 4-5-саҳифаларда.)

ТАЛҚИН ЎЗБЕК ХОТИН-ҚИЗЛАРИ КЕЧА ВА БУГУН

Сўнги йилларда туғилган эркинлик муҳити ва илм-фанга бўлган катта эътибор ўлароқ жадаллашиб кетган тарихий изланишлар Президентимизнинг хотин-қизлар мавқеини оила, жамият ва давлат ишларида юксалтиришга қаратилган сиёсати тарихий асосга эгаллигини исботламоқда.

Буюк Турон давлатчилиги гоёси учун курашган жадид боболаримиз Амир Темур давридаги каби ўзбек давлатини тиклаш орзусида бўлганлар. Соҳибқирон ва теурийлар даври тарихини мукамал ўрганганлар. Уша даврда аёлларга бўлган эътибор ҳамда уларнинг тарих олдидagi хизматларини ўқиб, ўзлари ҳам хотин-қизларнинг жамиятда нуфузини кўтариш, уларнинг таълим олиши, жамиятда аёлларга нисбатан қараш ва муносабатларни ўзгартириш масаласида ҳам илғор фикрларни айтиб, бу қарашлар мустақамланишига сабабчи бўлганлар.

(Давоми 2-саҳифада.)

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР ОГАҲИЙНИНГ "ҚЎЛИНИ ТУТГАН" ОҚСОҚОЛ

Хоразмда умрини эл-юртнинг ғами билан яшаб келаётган ёшуллилар жуда кўп. Бундай одамлар воҳанинг ҳар бир туманида, кўйинги, ҳар қишлоғу маҳалласида истанганча топилади.

Хивалик Отаназар ака Пирназаров ана шундай инсонлардан. У киши табарруқ 81 ёши қаршилаётган бўлса-да, ҳали ёшига нисбатан анча тетик, бардам, фикри теран. У умрининг 60 йиллини давлат ишига бахш этди. Бир жойда, бир лавозимда 30 йил раҳбарлик қилди. Яна ўша собиқ тузумнинг энг қийин давларида Хива туманидаги Огаҳий жамоа хўжалиги бошқаруви раиси вазифасида ишлади.

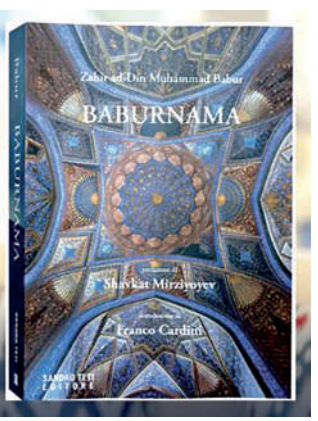
Отаназар оға билан кўпдан суҳбат қилишни ният қилардим. Сабаби, у Огаҳий ҳазратлари қадамжосини обод қилишда кўрсатган жонбозлиги билан воҳада шухрат қозонган.
— Отаназар оға, сизни "Огаҳийнинг "қўлини тутган раис" дейишади. Шу иборанинг маъносини тушунириб берсангиз.
— Огаҳий ҳазратлари ўз қўли билан экиб кетган балх тути, яратган бог-роғлари, қаздирган ёп-ариқлари биз учун кўзга тўтиё, муқаддас. Тақдир ҳар бир авлод зиммасига ўзига яраша оғир юк юклайди. Биламизки, Огаҳий бобо мироблар авлодидан бўлган. У зотни кўрган боболаримиз Полвон, Варағзон, Хиросон, Мўртиман, Ғўвек ёп, Бўз ёпларни қазашган. Оталаримиз эса ўша ёпларни қайта қазашган. Менга эса тақдир улуг Огаҳий таваллудининг 150, 180, 190 йиллик юбилейларида қатнашиш бахтини муяссар этди.
Сиз айтган иборага келсак, бунинг тарихи узун: 1950–1980 йиллар билан боғлиқ. Биласизми, ўша даврларда ҳамма нарса пахта билан ўлчанарди. Хотира, тарих, қадрият, адабиёт, камдан кам кишиларни қизиқтирган. 1958 йил ёзида уйимизга машҳур олим Субутоӣ Долимов келди. Онам раҳматлик ўша даврларда мактаб директори бўлиб ишларди.

(Давоми 6-саҳифада.)

ТАҚДИМОТ

"БОБУРНОМА" — ЦЕЗАРЬ ДИЁРИДА

Маълумки, Италиянинг "Sandro Teti Editore" нашриёт уйи Заҳриддин Мухаммад Бобурнинг "Бобурнома" асарини итальян тилида чоп этган эди. Мазкур асарни атоқли итальян олими, турколог Федерико Пасторе катта маҳорат билан таржима қилган. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев сўзбоҳисси билан нашр қилинган мазкур асарнинг қиммати ва нуфузини янада оширган.

Асарни нашр этиш жараёнига малакали таржимонлар, муҳаррирлар ва дизайнерлар гуруҳи жалб этилган боис у юксак савияда яратилган. Бобурийлар даврига оид 96 та миниатюра билан безатилган ушбу қимматли асар Италия билан бир қаторда Европадаги кўплаб китоб марказларида ҳам сотувга чиқарилган. Италиянинг бир қанча шаҳарларида "Бобурнома"нинг итальянча нашри тақдимотини ўтказиш режалаштирилган эди. Яқинда Флоренция шаҳридаги ғарб меъморчилигининг дурдонаси саналган Палаццо Строцци саройида ана шундай тадбир бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистоннинг Италиядаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Абат Файзуллоев, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази директори Фирдавс Абдуҳолиқов, Абу Райҳон Бериуний номидаги Шарқшунослик институти директори Баҳром Абдуҳолимов, итальяялик профессор Франко Кардини, Палаццо Строцци саройи бошқаруви раҳбари, сенатор Риккардо Ненчини, "Sandro Teti Editore" нашриёт уйи раҳбари Сандро Тети, V&Co телекомпанияси директори Виктория Петросянц сўзга чиқди.
— "Бобурнома"ни Бобур ижодининг дурдонаси, XV-XVI асрларда Ўрта Осиё, Афғонистон, Хиндистон ва Эронда содир бўлган тарихий воқеалар ҳақида ҳикоя қилувчи ўзига хос энциклопедия дейиш мумкин, — дейди Риккардо Ненчини.

(Давоми 2-саҳифада.)

ОНАЖОНИМ — ТАБИАТ

ЕР КЎКАРСА — ЭЛ КЎКАРАДИ

ёки матонатли боғбон ҳикояси

Ваҳобжон ака ва Зебиҳон опа оиласи кўпчилик ҳавас қилгудек тўқис, ўзлари бир-бирига муносиб жуфтлик эди. Рўзгор ташвишларига иккиси баравар елка тутар, боғми, далами — ҳар ерда бирга заҳмат чекиб, роҳатини баҳам кўрарди. Тўнғичи — Насибхон уч ёшга тўлганда, ўғил кўришлари уларни беҳад қувонтирди. Яратганга шукроналар айтиб, унга Ҳошимжон деб исм қўйишди. Ҳали ёшига етмай туриб юра бошлаган болакай жуда шўх, ҳамма нарсага қизиқувчан, тили бурро эди. Ваҳобжон ака ўша пайтларда колхозда чўпонлик қилар, эрта баҳорда қўй-қўзиларни тоққа ҳайдаб кетиб, кузақда уйга қайтарди. Эрининг иссиқ-совуғидан хабар олгани тоққа отланган пайтда болаларини қайнонасига қолдириб кетаётган онаизор ўғлининг шумтакалигидан доим хавотир олар, иложи борича тезроқ болалари ёнига қайтишга ошиқарди. Дастуронлари тўқин, ҳаётлари текис, бир маромда ўтарди, аммо...

(Давоми 2-саҳифада.)

МУЛОҲАЗА

"КУРАШАДИ ИККИ ТЎЛҚИН, ҚАРАБ ТУРАЙМИ!.."

Бугун Илон Маск ҳақида эшитмаган киши кам. "Ким ўзи у?" деган саволга аксар кишилар "миллиардер" деб жавоб қилади. Сиёсат, илм-фан, фазо ва дастурлаш олами янгиликларидан яхшироқ хабардор кишилар эса унинг инноваторлигини, айна пайтда АҚШ президентининг энг яқин маслаҳатчиларидан бири ҳамда Ҳукумат самарадорлиги департаменти раҳбари эканини ҳам айтиши мумкин.

ЁЗИШГА ТУРТКИ БЕРГАН ВОҚЕА

Илон Маск борасида бизнинг диққатимизни жалб этган воқеа "Jadid" газетаси томонидан чоп этилган китоб тақдимотида содир

бўлди. Маърузачилар қаторида сўзга чиққан академик Абдулла Аъзам: "Миллиардер Илон Маскнинг сунъий интеллект (СИ) технологияси ва келажақ урушлари борасида генерал Жон Хайтен билан суҳбати кишида жиддий хавотир уйғотади", деди. Тадбирдан сўнг олим Facebook ижтимоий тармоғидаги саҳифасида ушбу мавзуга оид қўшимча мулоҳазаларини эълон қилди: "Мақсад — бугунги муаммага эътибор қаратиш. Сунъий интеллект бошқарадиган танк ва дронларни ишлаб чиқариш ривожланмоқда... Биз эса инновацияни фақат сотиб олиш билан шуғулланаямиз. Сунъий интеллектни ўзимиз яратиш ўрнига, бошқаларникидан фойдаланаямиз..."

(Давоми 3-саҳифада.)

